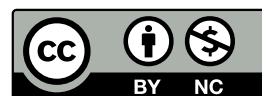

MARTIN PUCHNER: PISANI SVIJET – KAKO PRIPOVIJESTI OBLIKUJU LJUDE, POVIJEST I CIVILIZACIJU – PRIKAZ KNJIGE

MARTIN PUCHNER: THE WRITTEN WORLD: THE POWER OF STORIES TO SHAPE PEOPLE, HISTORY, CIVILIZATION - A BOOK REVIEW

Snježana Kovačević, Osnovna škola Zlatar Bistrica, Zlatar Bistrica

knjiznica.zlatarbistrica@gmail.com

Martin Puchner predaje englesku i komparativnu književnost na Sveučilištu Harvard. Autor je knjiga o filozofiji i umjetnosti, a u knjizi *Pisani svijet: kako pripovijesti oblikuju ljude, povijest i civilizaciju* vodi čitatelje kroz neka civilizacijska djela, književnost i povijesni razvoj tehnologije koji je na globalnoj razini bio važan za razvoj knjige i pisane riječi. Knjiga je podijeljena na šesnaest poglavlja pri čemu je svako poglavlje posvećeno nekom djelu iz svjetske književnosti, počevši od samih početaka pisanja klinopisom do alfabeta i izuma papira, od kineskih, egipatskih i japanskih pripovijesti i *Epa o Gilgamešu* do mrežnih preglednika i *Harryja Pottera*. Posebno su dojmljive karta i kronologija pisanog svijeta u uvodnom dijelu knjige. Autor govori da se književnost rodila kada se pripovijedanje ispreplelo s pismom gdje su ključnu ulogu imali alfabet, papir, knjiga i tisak. Knjiga se temelji na radu pisaca i znanstvenika. Autor smatra da se književnost razvijala u fazama; u prvoj su bili pisari, u drugoj je bio veliki utjecaj svećenika, u trećoj se pojavljuju autori koji stvaraju romane što dovodi do četvrte faze, povećane produkcije te masovnijeg opismenjavanja ljudi. S tim u vezi, autor navodi Grčku koja se kroz povijest nametnula kao najpismenije društvo što pokazuje procvat književnosti, drame i filozofije na tom području. Spominje i važnost knjižnica u doba Aleksandra Velikog koji je cijenio knjižnice u kojima se književnost čuvala, ali i pisare koji su je prepisivali egipatskim hijeroglifima, a prije toga, sumerskim klinopisom. Nadalje, Puchner govori o važnosti pripovijedanja i pripovijesti kao forme koja je čuvala, prenosila i dijelila ljudska iskustva ili ljudima objašnjavala kako je nastao svijet i slično. Također, smatra da su pripovijesti očuvane i fiksirane pismom te da tako čitatelji imaju pristup tuđim mislima. Za autora su temeljni tekstovi *Ep o Gilgamešu* i homerski epovi koji su nadahnjivali moćne vladare i očuvali se kao *sveti spisi*, čitali su se i tumačili na-

glas te je tako religija postala dijelom književnosti i pronosila kulturu interpretacije. Knjiga se dotiče i povijesti pisma, govori o tehnologijama pisanja, tiskarskim metodama, podlogama za pisanje te o prvim učiteljima i filozofima (Buda, Isus, Konfucije) o kojima autor priča priču i uvodi nas u kontekst njihova života i djelovanja. Ovo djelo počiva na autorovu istraživanju i putovanjima po Egiptu, Turskoj, Kini i drugim podnebljima pod kojima su se rađale prve civilizacije, što mu daje dodanu vrijednost. Obilasci i posjeti svjetski poznatim knjižnicama, kao što je Britanska knjižnica, također su pridonijeli tomu. Zanimljivost koja se otkriva u knjizi jest djelovanje dvorske dame Murasaki koja je oko 1000. godine naše ere napisala prvi veliki roman u svjetskoj povijesti. Kao što znamo, masovna proizvodnja knjiga započinje Gutenbergovim izumom tiskarskog stroja, a autor opisuje proizvodni proces tiskanja Biblije i Lutherovih teza te objašnjava način na koji su se ti tekstovi prenosili, tko ih je čitao i u koju svrhu te njihov velik utjecaj na društvo. Nadalje, autor nas uvodi u svijet majanske kulture i knjiga koje su pisane domorodačkim sustavom pisanja te su bile vjerske tematike. Kada govori o 16. stoljeću, spominje značaj Miguela de Cervantesa i njegov moderni roman, dotiče se i potrebe velike potražnje za knjigom, spominje trgovce papirom, pa čak i književne pirate, produkciju knjiga koja je bila velikih razmjera pri čemu su knjige postale dostupne svim slojevima društva. S tim u vezi, Puchner se osvrće i na suvremeno doba govoreći kako književnost gubi bitku s videoigrama i vremenom provedenim ispred zaslona računala ili mobitela te naglašava dolazak doba koje nudi čitanje i pisanje na internetu. U knjizi se susrećemo s ilustracijama koje prikazuju osobe koje čitaju, pisare, glinene pločice, zgrade knjižnica, pribor za pisanje, otiske knjiga, strojeve za pisanje i drugo, što čitatelju daje motiv za daljnje istraživanje o temi i bolje razumijevanje samog djela. Književna djela, njihove autore, izume i pronalasci vezane uz knjigu, čitanje i pismenost autor stavlja u povijesni i prostorni kontekst objašnjavajući tako razvoj i evoluciju književnosti te njezin utjecaj na oblikovanje povijesti i društva u cjelini, od prapovijesnih vremena do suvremenog doba. Usmena i pisana književnost često je bila pod opaskom cenzure, pojedinih društvenih poredaka i politike pa su se tekstovi trebali pamtili kako ne bi ostao pisani trag. U današnje vrijeme, napominje autor, ostvaruje se dinamični proces između usmenog pripovijedanja i tehnologija pisanja. Teza koja se postavlja u knjizi jest da pripovijesti postoje kako bi nam kazale tko smo. Autor je tijekom pisanja ove knjige putovao, istraživao i izučavao književnost kako bi čitateljima dokazao da stopa pismenosti u svijetu raste, objavljivanje knjiga velikih je razmjera i on smatra da stojimo na prekretnici u kojoj je pisani svijet spreman na promjenu te daje čitateljima razlog za razmišljanje i promišljanje o daljnjem razvoju pisane kulture.

Knjiga je pisana na način razumljiv i čitljiv široj populaciji koju zanima tematika razvoja pisma i književnosti kroz stoljeća, stoga njezina publika nisu samo znanstvenici i stručnjaci koji istražuju to područje, već ju mogu čitati i u radu koristiti i drugi. Posebno korisna knjiga može biti u svakodnevnom radu knjižničara, predavača, učitelja i svih onih koji rade s djecom i mladima jer se u njoj mogu pronaći važne informacije o pojedinim književnim razdobljima, povijesnim prilikama, okolnostima, o razvoju tehnologije pisanja od prapovijesti do suvremenog razdoblja. Preporučila bih je kolegama knjižničarima jer je važna i za struku, s obzirom da može biti izvor ideja i inspiracija za pokretanje i osmišljavanje aktivnosti i projekata s učenicima.